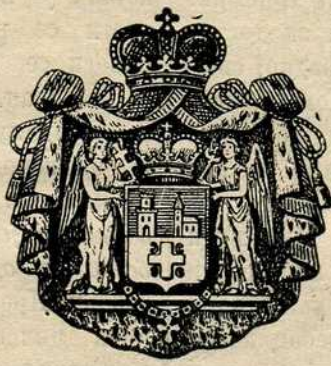

СРПСКИ СИОН

Год. IX.

Број 7.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 14. фебруара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Решењем православне српске Архиепископске Конзисторије постављени су: јереј Јован Латинкић администратором парохије у Навловцима; јеромонах манастира Крушедола Гаврило Зарић привременим администратором парохије у Манђелосу; свршени богослов Јован Бута администратором парохије у Бачинцима; јереј Никола Поповић личним помоћником парохије у Добановцима јереју Живојну Тошићу; јеромонах о. Арсеније Јеремић личним помоћником парохије у Сурдуку јереју Илији Јанковићу.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић. (Наставак).

3. Трећа заповед о блаженству.

Блажени кротци, њак тин наследити земљу — благо кротким, јер ќе шакови

наследити земљу — ето још новог пута блаженству. Ко хоће, да буде блаженим, тај је дужан бити кротким. Кога назива Господ кротким? Шта је потребно чинити, да би постигли блаженство, обећано кротким?

Кротост је тихо расположење духа, у коме се човек никада не раздражује и не ропта ни на Бога, ни на људе. Ово прекрасно душевно, својство које уподобљава човека анђелима, природна је последица сазнања своје грешности и драгоцени плод скрушености и оплакивања греха. Права срдачна туга, особито ако она изазива плач код ожалостеног човека, ако ју прате топле молитвене сузе, производи у срцу људском мир и тишину и чини га нераздражљивим, незлобивим (питомим) кротким. „Душа наша — непрестано се напајајући и хранећи сузама, и угашујући сав свој раздражљиви део, — говори преп. Симеон, нови богослов, — постаје кротком и савршено неподложном гневу“. Кротост долази некада и од природних узрока: од слабога карактера и од кукавичлука, од унутрашњег спокојства и хладноће душевне од безосећајности и навике гледати на све равнодушно. Но о таковој кротости не говори Христос, таква кротост не води блаженству. У

истину кротак је онај, који из љубави према Богу не подаје се побуди гнева, срџбе, зависти, непријатељства, него добродушно подноси увреде, потворе и друга безакоња, који је свагда и у свему незлобан, нераздражљив, трпељив. Такова кротост, која је неопходна за достизање блаженства, није какво природно својство, које добијамо рођењем или помоћу васпитања, него је то дар благодати, деловање хришћанске вере и љубави. Бог шаље на нас беде и страдања, но кротки прима их без роптања и мирно им се покорава. Или људи погреше пред нама, вређају нас, но кротки нема зато злобе у срцу и не отвара уста своја, да би изговорио реч прекора и пребацивања. Он не излази из себе, остаје спокојан чак и онда, када је изглед, да ће га против воље извести из трпељивости и побудити у њему гнев и срџбу. Знајући своју недостојност пред Богом и гајећи љубав према ближњима, кротки се стара, да укроти у души својој прве нехотичне побуде гнева, срџбе и непријатељства против ближњих, који га вређају и тим у самом почетку сузбије порочне узбуне душе, које могу нарушити љубав према ближњима. Св. апостол Павле учи нас: *свака горчина и гнев, и љутина и вика и хула нека нестане између вас са сваком нашошћу.* (Еф. IV. 31.) Ако је кротки по дужности обвезан строго поступати с ким било по законима правде, то се он по осећају хришћанске љубави, по својству кротости стара, да, колико је могуће, олакша мере справедљиве строгости. А када ни дужност звања, ни друге околности не приморавају кроткога поступати с ближњима по закону строге справедљивости, тада он с љубављу прашта увреде и потворе без сваке задовољштине и сам тражи мира од оних, који су га увредили, по науци Апостола: *не дај се злу, да те надвлада, него зло надвладај добрим.* (Рим. XII. 21.) Покривајући својом добродушношћу недостатке и грехе ближњих, кротки осим тога и добро чини онима, који га вређају по заповеди Господњој: *благосиљајте оне, који вас куну, чините добро онима, који на вас мрзе и молите се Богу за оне, који вас нападају и гоне.* (Мат. V. 44.) Такав је кротки у одношајима свсјима према Богу и ближњима.

Св. Јеврем Сирин овим високим цртама слика високи пример кроткога:

„Кротки је — говори он — украшен сва-

ким добрим делом. Кротки и ако је увређен, радује се, и ако је ожалашћен, благодари; тневне укроћује љубављу; примајући на себе ударце, остаје тврд; за време заједања је спокојан; у потчињености је весео, у понижености се радује, заслугама се не узноси, не поноси се, са свима живи у миру, свакој власти је покоран, на свако дело готов... Он је прост од лукавства, удаљен од лицемерства... О блажено богатство кротост“. (Творен. у руск. прев. део 1. стр. 14.) *Дуготрпељив је бољи од јакога, а који се уздржи од гнева бољи је од онога, који заузима град* — говори Премудри. (Прич. XVI. 32) И заиста нема ничега чудеснијег од тих драгоцених последица, што их производи у нама кротост. Она доноси собом душевно спокојство и радост и тада лако се извршује свако дело. Од стране људи кротост нам доноси љубав, добро расположење и уважање; Бога она према нама умиљостивљава и побуђује, да нам грехе наше опрости. Чак и на спољашњем изгледу кроткога човека виде се прекрасне последице кротости. Погледајмо на лице кроткога. Како је оно јасно, спокојно, како привлачиво, како је прекрасно! Какав духовни угодни мирис разлива кротки по душама људи, који га обрнују, — гледајући на њега, и гневни човек учи се бити кротким.

Но да би ми неговали у себи кротост, с наше стране неопходан је подвиг, подвиг тешки и стални. Ми смо ради тога дужни боље познавати срце своје, бољу најњу обраћати на саме себе. Ми нисмо дужни гледати на туђе грехе, а ако их нехотице и видимо, дужни смо снисходити им. Треба ваљано умети господарити над срцем својим у тренутку увреде, угушити у себи гнев и незадовољство у самом зачетку, поставити себи законом — приликом увреде од стране других не одмах говорити и творити, него се умирити. „Зауставимо зло у самом почетку његовом, — учи св. Василије Велики — свима мерама истребљујући гнев из душе своје. У том случају бићемо у стању заједно с том страшћу подсећи, као у корену и зачетку већи део зла. Је ли те укорио? а ти благосиљај. Је ли те био? а ти трпи. Презрели те и за ништа те не држи? а ти дођи на мисао, да си од земље створен и да ћеш се у земљу опет разићи. Ко ограђује себе таквим размишљањем, тај ће се уверити, да

је свако неваљалство мање, него што се мисли. Тим ћеш учинити, да је и непријатељу освета немогућа, показавши му, да те не ране његови прекори, и себи ћеш спремити велики венац трпељивости; када ти беснило другога даје повода за сопствено размишљање... Ако те искуство збуњује рећи прекорну реч, представи себи, на што си дужан одлучити се: да ли трпељивошћу приближити се Богу или кроз гнев бацити се на страну противника. Понај времена мислима својима, да изабери оно боље“ (Дела у руск. прев. део 4. стр. 168—169.) Особито је дужност топло молитвом обраћати се Богу, да би нам Он дао дух кротости и трпења и у њему окрепио срце наше својом благодаћу, јер ове врлине, као што учи апостол, нису плод једино наше делатности, него дарови св. Духа, који се шаљу од Бога људима достојним и способним примити их. (Гал. V. 22—23.)

Најсавршенији пример кротости даје нам Христос, Син Божји. Пророк Исаија сликајући Месију и означавајући одличне црте Његове, не спомиње ни свемогућство Његово, ни чудеса Његова, него само говори о кротости Његовој. Той — пророкује он о Месији — *зане узловленъ вьскъ не ѡвѣрзаетъ оустъ своихъ, ѡкъ вьзача на зеколнѣ вѣдеса и ѡкъ агнеца предъ стрисѣнимъ его безгласенъ, такъ не ѡвѣрзаетъ оустъ своихъ. Но смиреннѣ его сѣдз его вѣзатса ..* (Исаија LIII. 7—8.) Христос је сам поставио себе образцем кротости и говорио: *научише се од мене, јер сам ја кротак и смиран у срцу* (Мат. XI. 29.). Св. апостол Петар говори, да нам је Христос оставио пример кротости и трпења, говори, да Он *не укоравише када Њега укоравашу, не претијаше, када страдаше, него се предаде Ономе, који праведно суди.* (1. Петр II. 23.) Ево савршенога и величанственога примера кротости! У Старом Завету прекрасни пример кротости и трпења представља праведни и многострадални Јов. Св. апостол Јаков њега поставља као пример трпења свима вернима. (Јак. V. 11.) Он је био богат и славан муж у народу своје и живио је у Идумеји. Он се наслађивао свим земаљским добрима и одликовао се добродетелним животом, но у 79-ој год. живота он је био искушан од Бога тешким невољама. Он је био изгубио децу своју, лишио се богатства свога и напослетку пао у тешку

болест. Но праведни муж није клонуо и није роптао; видећи своју невољу, он је само говорио: „Господ даде, Господ узео, нека је благословено име Господње“... Трпећи тешка телесна страдања, он је принуђен био од бивших својих другова, па и од жене своје слушати нечраведне прекоре, да је он наиме тешко сагрешно пред Богом и да зато страда. Но он је без роптања трпио све потворе, кротко подносио сва искушења и био награђен од Бога двоструким богатством, многобројном породицом и дугим животом. (књ. Јова. Минеј 6. маја.) Особито много поучних примера кротости налазимо у историји Новог Завета. Високи је пример кротости пример апостола, који устима св. апостола Павла говоре о себи: *кад нас исују, благосиљамо; кад нас гоне шриммо; кад хуле на нас, ми се тешиммо* (1. Кор. IV. 12—13.) Тако исто је поучан пример и св. мученика хришћанских... Услед нечувенога непријатељства и говења од стране незнабожаца, они никада нису помишљали, да се прихвате оружја, ради одбране своје; у току три столећа страдали су они од непријатеља Христа имена, као невини јагањци. Ево навешћемо један пример кротости и трпење хришћанских мученика. У IV. веку за време говења Ликинијева био је у граду Ираклији војвода Теодор, који је исповедао хришћанску веру. Он је својим строгим животом стекао уважења и код самих незнабожаца. Но ради благочашћа и ревности своје за Христа, Теодор је навучао на себе гнев Ликинија. По заповести Ликинијевој светитеља су били воловским жилама, трзали гвозденим оруђем, пекли горућим факљама. Сва мучења подносио је Теодор са кроташћу и трпењем, које је и саме мучитеље његове задивило. Ни уздаха, ни гласка не пустише уста страдалца; ни једне прекорне речи не рече мучитељима својим. Искрпивши на св. Теодору сва мучења, окрутни Ликиније изрекао му је смртну пресуду. Но бојећи се буне од стране Хришћана, за које је Ликиније мислио, да ће бранити мученика, он је одредио војсковођу Сикста са 300 војника. По благодати Божјој сви они, видећи чудеса светитељева, веровашу у Христа. Тада међу Хришћанима подиже се узбуна, да се је било бојати од крвопролића. Св. Теодор стао је убеђивати Хришћане, да престану бранити га и да не дижу узбуне против окрутнога цара,

него да га поштују. Тада је мученик преклонио главу своју под мач, а узбуњени народ испунио је завет светитељев. (Минеј 8. фебр.) Такви су кротки, које Спаситељ назива блаженима. (Наставиће се.)

Тумачење речи и назива, који се употребљавају у црквеном језику.

По Михајловском „Словару“ и другим изворима радио
Ст. С. Илић.

(Наставак).

Воспријемникъ. Воспријемницима се називају обично они верни, који присуствују при свршавању св. тајне крштења, као јемци за веру онога који се крсти. Воспријемници су дужни поучавати и утврђивати у вери новокрштенога, којег су примили из св. бање. Према томе их Руси са свим правилно називају *крстним очевима* односно *матерама*, а оне, које су они примили при крштењу — *крстином децом*. Воспријемника има осим тога и при свршавању св. тајне брака, али се ови обично називају јемцима, сведоцима, а код нас Срба нарочитим народним именима (кум и стари сват.) Они под строгом одговорношћу јамче за жениха и невесту, да не постоје никакве препреке, услед којих они не би могли ступити у брачну везу и да су испуњени и очувани сви услови и сви захтеви, који су прописани за брак од стране црквених и грађанских власти. При свршавању тајне брака, по свршеном обручењу, воспријемник мења прстење на рукама жениха и невесте, а осим тога у дужност спада воспријемницима, да — у знак искреног учешћа у радости и тузи брачника — држе венце над главама њиховим. (Овако би требало да је по пропису, али је код нас ушло у обичај, да се венци стављају на главе младенцима). Осим наведених случајева има воспријемника и код монаха (калуђера), при ступању у чин. Значење ових воспријемника је исто, што и оних при крштењу.

Воцерковленіе, је обред, који се свршава над дететом у четрдесети дан после рођења, када се матери му наврши време очишћења, и којом приликом долази и она с дететом својим у храм Господњи. **Воцерковленіе** (уцрковлење) значи *увађање у број чланова цркве*. **Воцерковленіе** се састоји у следећем: Свештеник узима дете од матери на своје руке и говори речи: **Воцерковлетса раба Божій** (име)

ко има Отца, и Сына, и святаго Духа — и у исто време чини крст с дететом. Ово обавља свештеник пред вратима црквеним. Затим иде к олтару, али, не дошавши до њега, зауставља се на средини цркве и изговара ове речи: **Книдетъ въ домъ Твој, поклонитса ко храму святаго Твоего** — и понавља оне исте речи, које је пред црквеним вратима рекао. По томе иде пред царске двери и заставши пред њима говори: **Посредѣ цркве косиетъ Тя** и опет понавља речи уцрковлења. После тога, ако је дете мушко иде с њиме у св. олтар, обилази око престола и спустивши га на подножје престола изговара молитву праведног Симеона: **Нынкъ ѿпущаеш раба Твоего владыко,** и т. д. Ако ли је дете женско, онда га доноси само до царских двери и ту чита молитву Симеонову. Тиме се завршује овај обред. —

На вељу жалост, код нас ретко ко и зна за овај лепи обред. Ваљало би порадити, да се он поново код нашега народа заведе, јер зна се, да су наши стари за њ знали и вршили га.

Крѣцкѣлѣто. Буквални смисао овога израза изгубио је данашњим даном своје значење, или је постао сасвим неразумљив. Израз овај постао је тада, када је у употреби била т. з. „ручна пасхалија“ т. ј. упутство, како се може изнаћи за сваку годину дан у који пада Пасха (Ускрс) и други покретни празници, а које је (т. ј. упутство) удешено било према руци човечјој, тако, да је рука поред неких правила, која је ваљало запамтити, сасвим могла заменити књигу и само један пажљив поглед на саставке (чланке) прстију довољан је био, да нам рачун добро испадне и да се тражени дан тачно изнађе. С правом жалити можемо, што је овај вешти начин изналажења Пасхе данашњим даном заборављен, јер га је књига сасвим истиснула. Помоћу ручне пасхалије, цела година т. ј. сви годишњи празници били су у руци онога, који је знао правила исте пасхалије, тако, да је дотични врло лако знао казати дан, у који ће пасти Пасха и остали покретни празници, који се према њој равнају. Смисао назива „крѣцкѣлѣто“ не одговара дакле данашњим даном својој етимологији. Да би објаснили, шта се разумева под називом „крѣцкѣлѣто“ морамо напоменути следеће:

1.) Кад би година имала равно 52 сед-

мице, тада би датуми падали сваке године у једне те исте седмичне дане. Но како у години, осим 52 седмице има још један дан, услед тога се свака година завршује оним седмичним даном, којим је започета. Дан који долази иза овога, први је дан идуће године. На тај начин, ако је први јануар ове године падао у петак, први јануар идуће године падаће у суботу, за тим у недељу и т. д. Али је и овај поредак непостојан; њега нарушавају преступне године, када осим цуне 52 седмице има у години још два дана. Тада први јануар пада још с једним седмичним даном доцније.

2.) У црквеним месецословима (календарима), почињући са првим мартом сваки је седмични дан означен славенским бројем до 7 conclusive. Према томе први март је означен писмом г, други писменом в, а за тим долазе остали, означени овим писменима: д, з, с, е, д; осми је по ново означен писменом г и т. д. Пошто један од тих дана мора бити недеља, према томе ће и једно од горе наведених писмена неизоставно морати пасти на тај недељни дан и *дотично ће писме у току целе те године падаћи у недељне дане.* То се писме назива „врџцк лѣто“ (или *недељно слово*). Знамо ли недељно слово извесне године, тада ћемо врло лако и без икаква труда, једино помоћу тог писмена у стању бити пронаћи, којег је седмичног дана био овај или онај датум којег месеца. Када не би било преступних година, тада би кроз сваких седам година месечни датуми поново падали у једне те исте седмичне дане. Али преступне године приморавају, да се после сваке четврте године изостави једно од горе наведених писмена. А како тих писмена има седам, то ће се свако, како на које ред долази, тек у седам преступних, — дакле у току од двадесет и осам — година један пут изоставити. Тај се период назива у пасхалији „*кругом сунца.*“ Назив овај у осталом нема никакве везе с кретањем дотичног небесног тела. Израз „круг сунца“ позајмљен је из незнабожачке старине, када се код Римљана први дан у седмици (што је код нас недеља) називао *даном сунца* — dies solis. Изразом „круг сунца“ означава се само то, да по истечењу периода од 28 година, сваког идућег периода од 28 година, сви недељни и празнични дани падају на једне и исте месечне датуме; или јасније да се *врџцк лѣто*

кроз сваких 28 година истим редом понављају. Према томе *врџцк лѣто* се врло лако може пронаћи за сваку годину: Број дотичне године ваља поделити са 28, *остатак* овога делења показаће нам, која је година у кругу сунца. После тога већ није тешко — с обзиром на поредак *врџцклѣтних* писмена и на гореизложене опаске — изнаћи тражено писме. На пример: У који ће седмични дан пасти Рођење Христово ове 1899 године. Од првог марта до двадесетпетог децембра има равно три стотине дана. Период недељних слова поновиће се за то време четрдесет и два пута с остатком к. Међу недељним словима на шестом месту је е, дакле писме онога дана у који ће пасти рођење Христово. Година 1899. је 7407 година од створења света. Разделивши 1899. на 28, остатак је 15 година у кругу сунца. У петнаестој години круга сунчева недељно слово је д. Сад ћемо редом бројати недељна слова: д — недеља, е — субота, према томе Рођење Христово, падаће ове 1899. године у суботу. Може бити, дакле, да се недељна слова и због наведенога називају „*врџцклѣтима*“, јер као што видесмо, помоћу њих се врло лако могу изнаћи седмични дани за сваки датум и што дотична слова показују или да речемо у „руци држи“ све недеље и остале дане у току целе године?

Входъ. Входом се називају два акта на Божанственој литургији и један на вечерњи.

На литургији разликујемо *мали* и *велики вход*.

Мали вход бива на литургији оглашених при појању евангелских блаженства, којом приликом излази — кроз северне двери — из олтара свештеник с ђаконом — који носи у рукама св. Јеванђеље — и ставши на средини солеје према отвореним царским дверима, сагну се, те свештеник чита молитву входа и благослови вход. Пошто свештеник (или архијереј) целива св. Јеванђеље, ђакон одлази и стане пред царске двери те ту сачека, да се заврши појање блаженства и тада говори: **Премѣдростъ прости**, опоменувши нас тиме, да ће се кроз кратко време читати премудрост Божјег Слова (апостол и Јеванђеље), коју смо дужни слушати стојећи просто, или са простотом срца т. ј. с искреном вером. По узгласу **премѣдростъ прости** улазе и ђакон и свештеник у олтар, а клир поје последњи стих трећег антифона, које се

иначе назива **входноє**. — У духовном смислу, мали вход нам преставања јављење Сина Божјег у јавности и почетак Његове проповеди о *Царству Небеском*.

Велики вход бива на литургији верних за време појања херувимске песме. О великом входу преносе се предложени часни дарови — хлеб и вино — из проскомидије, преко солеје кроз царске двери, — на престо. При овом пренашању ђакон и свештеник гласно спомињу цео род хришћански, који љуби Христа, владара, епископа, ктиторе и приложнике дотичног светог храма, у манастиру по имену настојатеље и братство у опште, градске и војничке начелнике, војску и све православне Хришћане с побожном жељом, да их се Господ Бог опомене у царству Своме. — У духовном смислу велики вход нам преставања пут Христов на страдање и смрт, и погреб Његов.

На вечерњи бива само мали вход *с кадионицом*, и то на завршетку стихира на „Господи **возвахъ**“.

Бѣнѣцъ брачный. При свршавању тајне брака стављају се на главу жениха и невесте венци, услед чега се и сам обред тајне брака назива *венчањем*. Значење ових венаца објашњава нам св. Јован Златоусти овако: „Венци се стављају на главе брачника за знак победе, да се тиме покаже, да они непобеђени страшћу до брака, т. ј. као победници телесних жеља, приступају к брачној постели“ (9. бес. на 1. Тим.). Продужујући и развијајући мисао Златоустову можемо ми у том увенчавању видети и благодатно успостављење оног господства над створењима, које су Адам и Ева добили у оном часу, у који је Господ Бог благословио брачну везу њихову, као што се о томе и у Светом Писму говори: **И благослови њхъ Богъ, глагола: раститеса и множитеса и напоуните зѣмлю њ господствуйте ѣю**, (Бит. 1, 28). Тако је Створитељ саједино био благослов за рађање деце с благословом за владање над земљом и над свима, који се на њојзи налазе. Па и данас, уз благослов за рађање деце, полагањем венаца на главе брачника поново им се даје некада изгубљено право да владају над земљом. Због тога се и у једној молитви, при свршавању тајне брака, спомиње царско достојанство Адамово: **Владыко, въ началѣ создавый человека и положивый єго царя твари**. При стављању венаца на главу брачника измоља-

вају им се сва она блага, која сачињавају битну принадлежност царског достојанства; наиме свештеник их онако увенчане три пута благосиља говорећи при томе молитву: **Господи Боже нашъ славою и честію вѣнчай њ**. (Господе Боже нач увенчај их славом и чашћу). Осим тога гледајући на брак, као на велику тајну Христова савеза са црквом, увенчавање брачника можемо сматрати за тип (слику) царског достојанства Исуса Христа и Цркве — невесте Његове.

Гаввада је реч јеврејска и значи *висина*. Овако се звало узвишено и каменом патосано место, на којем је била судница Пилатова, који је на њој и Христа Господа на смрт осудио. (Спомиње се у Јеванђељу од Јована 19. 13).

Главоприклонѣње. За време богослужења верни се у извесним случајевима позивају, да *приклоне главе своје Господу*. У исто време и свештеник приклања своју главу пред Господом и чита молитву главоприклоњења. У молитви тој обично се моли благослов Божји на све оне људе, који у смерности врше своје дужности и служе Богу, а уједно се у њој изражава и покорност свих оних, који приклањају главу своју Господу — а с њоме уједно подвргавају и разум свој Христу т. ј. одлучују се, да одселе живе и да се владају по Његовим светим заповедима. Подизање главе после приклањања, најлепша је слика искрена и смела стајања пред Богом, на које нам даје права, покорност закону његову и безусловно потчињавање светој вољи Његовој. Само смерност ума и срца нашег и владање по светом закону Господњем, могу нас довести до оног стања духовне чистоте, у којем „**сердце не азритъ намъ**“, те само тако можемо доћи до „**дерзновеніа къ Богъ**“. Мисао ова најлепше је изложена и преставањена у приклањању и подизању главе. (Наставиће се).

Уређење интерконфесионалних одношаја у Троједници.

Не једаред смо подизали глас ради уређења тих одношаја. Подизали су га и надлежне црквене наше власти. Прошли пут Архидијецезална Конзисторија, на иницијативу Његове Светости, преузвишенога господина, патријарха *Георгија*, а придру-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.R

жиле се овој: и Пакрачка и Горњо-Карловачка Конзисторија. Заподевано је то питање и од Срба посланика, досад само у прорачунским одборима земаљскога сабора. Прошних дана потегао је то питање — сигурно у споразуму са своји другови — и у самоме сабору, Србин посланик, др. Светислав Шумановић. И његов говор и изјаве, поводом истога у сабору учињене, саопштили смо.

Истина, са римокатоличке стране су нам поручивали, „да се православни не могу нити најмање потужити, да се с њима другачије поступа него с католицима“, но ту очигледну неистину не могосмо као истину примити, нити се њезиним сиренским гласом завести. Нека нам се с те стране докаже, бар, да у мешовитим браковима, кад је отац римокатолик, не морају сва деца бити крштена и васпитана у римокатоличкој вероисповости. Док нам то не докажу, пустићемо их, да и даље сами себе делектирају својим — језуитизмом.

Узрок, да је уређење интерконфесионалних одношаја с наше стране тражено и ургирано, и јесте баш: неравноправност и неједнакост тих одношаја.

Православни Срби су били перманентни и живи протест против те неравноправности, дакле и неправедности, јер се њих, с обзиром на њихово бројно стање и с обзиром на још многе друге чињенице, највише и тицао потиштени, инферијорни положај свију законом признатих хришћанских вероисповести, дакле и православне, према супериорној — римокатоличкој. Они ће тај оправдани протест подизати све дотле, а сигурно и у све већој димензији и јачом енергијом, док им се захтеви не испуне. Судаћи по изјавама, са меродавне стране учињеним у земаљском сабору, то време није далеко.

Но, и ако ми тај протест са његовим захтевима подижемо као православни Срби, чинимо то не с тога, што би равноправност и правду тражили само за себе, него и за друге, који на ту равноправност имају међу нама Хришћанима права, што излази већ из самога начела равноправности, на којем стојимо, авторитетом и снагом којег а ју тражимо и за себе.

Ако је и др. Шумановић питање уређења интерконфесионалних одношаја „разлагао више са становишта оне конфесије, којој он сам припада“, и ако се он при томе није дотакао свију момената, који у област тога питања спадају, које и како је изнети требао, кад је с тим питањем изишао пред сабор, — ипак се он није ставио на неко ексклузивно, сепаратистичко, или, шта више, и егоистичко становиште, него је он тражио „једнакост и равноправност свима малима и великима.“ Но др. Шумановић, као што сам рече, није „политичко дете“, па је сигурно не само као политичар *in genere*, него и као православни Србин политичар *in specie*, својом политичком зрелашћу добро промислио: за кога и према коме тражи ту једнакост и равноправност у питањима и одношајима, који нису само грађанскоправне, него и црквеноправне природе. И баш зато је требао бити гледе тога јаснији. Но и крај те непотпуности и нејасности у његову говору на коју би се само ми православни Срби могли потужити, а крај многоистицаногача начела равноправности, не може му се пребацити, да је ту равноправност тражио само за своју вероисповест. Напротив, могло би му се баш с наше стране приговорити, да он ту равноправност и једнакост тражи и хоће у свему и за оне, с којима ми не би никада могли пристати да будемо једнаки и у свему равноправни, н. пр. у погледу прелаза из Хришћанства у нехришћанство, у погледу склапања брака и т. д. Ако је др. Шумановић и таку једнакост и равноправност своје начелу и „начелном становишту друштва и државе“ и „првим захтевима грађанске заједнице и грађанске крепости“ вољан био и мислио на жртву принети — онда, без икаквог устезања, одлучно и отворено велимо, да ми као Хришћани на таку једнакост, која потиरे само Хришћанство, пристати не можемо са свога хришћанскога становишта. Одлучно ћемо увек бити против такве једнакости, као што ћемо одлучно и искрено стајати на становишту поштинне равноправности између постојећих законом признатих хришћанских вероисповести.

То је наше становиште. Држимо да је отворено, као што је и јасно. Захтевамо, да се и наши Срби посланици на Троједничком сабору гледе тога изјаве отворено, јасно и одлучно. На то имамо права у име православне српске цркве, у служби које стојимо, не само по своје свештенству, него и као њезини синови, а у којој служби имају стојати и наши посланици, такођер као синови те цркве.

Изјаву наших посланика тражимо и желимо чути што пре, на умирење наше цркве и народа. Јер, колико смо радо чули и примили покрет њихов гледе уређења интерконфесионалних одношаја у Троједници, не смемо затајати, да нам у изјавама њихова говорника у сабору, г. дра Шумановића, није јасно, а најмање одлучно, обележено становиште, на којем наши посланици стоје гледе „извађања конзеквенција равноправности“, и довађања у склад „са првим захтевима грађанске заједнице и грађанске крепости.“

Господа саборске већине су изазивали г. дра Брешћенскога, да отворено каже своје становиште, пребацивали су му Doppelspiel. Ми г. дру Шумановићу и нашим посланицима ни издалека немамо на уму ни у намери да импутирамо какав било Doppelspiel, али су нам изјаве г. Шумановића *нејасне и непотпуне*, а у спорним питањима ваља бити јасан, прецизан и несумњив. Као што рекосмо, то тражимо и имамо права тражити од наших Срба посланика.

Са задовољством, и ако још резервисаним, бележимо изјаву дра Брешћенскога, којом је и он, као католик, стао у ред бранича „*начела равноправности*“. Ако се тога начела буде држао и у његову извађању, онда смо на једном становишту.

Најважније су изјаве преузвишенога господина Бана. Из тих изјава сазнајемо: да влада признаје данашњу неравноправност, дакле и неправедност и нетолеранцију тих одношаја, и да увиђа потребу уређења интерконфесионалних одношаја; пеће дугочасити те изградити законску основу за уређење тих одношаја, те је изнети, чим буде *згодан час* за то дошао, на темељу *начела равноправности*. Ове изјаве

преузвишенога поглавара земље поздрављамо радосно. Но он је изволео начелу равноправности спојити и *начело слободе савести*, с изјавом, да ће и то начело влада *„тежити*, да га у најширем смислу спроведе у стварати се имајућем закону, до *скрајних граница конзеквенција његових*“.

Ту ћемо застати, да испитамо домашјај ове изјаве. Пошто је и ова велеважна изјава превучена, ма и танким велом, не тајанствености, него тек непотпуне јасноће, морамо се унустити у једну коњектуру. Зато, ево да обележимо, за сваки случај могућности, своје одређено становиште. То захтева велеважност ствари и велики интерес питања пред којим стојимо.

Ако наглашени „најшири смисао“ и „скрајне конзеквенције“ значе исто, што закон о слободи савести у Угарској од г. 1895, или како се он назива — закон о безверју, — онда је наше становиште одлучно против донашања таквога закона за Троједницу. За такав закон не би смео гласати ниједан Србин посланик. Наша је дужност, да то кажемо, и ако смо вољни држати, да њима та опомена није потребна. Но њихова је дужност, да својим путем и начином за времена разбију сваку сумњу, која би се гледе њихова држања у томе питању могла у народу породити са свима њезиним евентуалним конзеквенцијама.

Са питањем уређења интерконфесионалних одношаја у Троједници нема потребе спајати питање црквено-политичких рефорама. Са питањем равноправности законом признатих хришћанских вероисповести не стоји у никаквој каузалној вези питање безграничне, апсолутне слободе савести — којој нису границе ни у безверју, него много даље, недогледне... За истинит и здрав либерализам, у којем ми желимо да се развија наша домовина, довољно је, једипо је на потребу и на корист: *уређење одношаја законом признатих хришћанских вероисповести на темељу потпуне равноправности и једнакости између њих*.

Хтети више нешто, тежити за туђим шаблонима, прохтевима проблематичних теорија, ма како оне с поља изгледале либералне, те жртвовати и Хришћанство — не

тражи ни једна законом призната хришћанска вероисповест у нашој домовини, него се противи томе, као што то забрањује и верски мир и највиши интерес свима нама миле домовине.

Да ће о томе довољнога рачуна водити и наша висока земаљска влада и наш земаљски сабор и висока државничка мудрост преузвишенога Бана, улева нам не малу наду веома значајна и утешљива изјава Његова, да ће влада „*ако не би могла све поључити, она ће се и мањим задовољити*“, бар да само једним кораком служи томе начелу, да се слободи вероисповести, слободи савести, што боље приближимо“

Уређењем одношаја законом признатих хришћанских вероисповести на основу потпуне равноправности, једнакости и слободе у кругу тих вероисповести, приближићемо се најбоље хришћанском начелу слободе вероисповести, начелу слободе истините, а не спекулативне савести.

Спекулативној и безбожничкој савести, баш у име слободе не припада слобода, јер таква савест је већ сама у себи и по себи — злоупотреба и анархизам слободе. И слобода има и мора имати своје границе у свима областима људских одношаја, дакле, и у области савести. Признати и дати апсолутну слободу у овој области, значило би прокламовати не слободу, него анархију савести.

То је наше уверење.

In hoc signo vincemus!

Протопрезвитер Јован Јеремић.

Одлука Загребачке посланичке конференције.

I.

Први део ове одлуке јесте, да се „Његову Величанству поднесе препонизна представка, у којој ће наведене бити све повреде, које су нашој народно-црквеној аутономији за време ових тридесет година учињене, те молити санирање тих повреда и успоставу редовног законитог стања у нашој народно-црквеној аутономији“.

Други део одлуке јесте, „да се изашиљу девет чланова из ове посланичке конференције, који ће по свршетку данашње министарске кризе предстати кр. уг. министру

председнику и покушати, да издејствују што скорији састанак одгођеног нашег народно-црквеног сабора, који ће моћи сасвим слободно на основу закона и превишње санкционисаних автономних уредаба делати, и који ће се само тако упустити у претрес организационог статута, ако претходно добије гаранције, да се неће никакве октројке чинити.“

На овај први део одлуке примећујемо, да посланичка конференција *изван сабора* представља само скуп приватних људи, па ма они имали и посланички мандат. Подносити граваминалну представку ради санирања, какву је конференција закључила, властан је једино наш сабор, пошто једино он, као највише представништво наше народно-црквене аутономије, има законитог права говорити у име народа у границама автономне компетенције, једино он надлежан је повреди аутономије установити и тражити санирање тих повреда.

То једино легално, дакле коректно становиште, заузео је, у Суботичкој црквеној скупштини, познатим својим говором г. Мила Милосављевић, кад је рекао: „*На то је позван једино сабор, и нико други.*“

На то становиште — после горкога искуства — стао је у Загребачкој конференцији и г. барон Живковић уз ову мотивацију: „*Једино сабор* је властан да састави граваминалну представку, он је властан да рече, шта да уђе у ту представку и која гравамина да се у њу унесу. Сабор то не само да није ни на кога пренео, него он то и не може ни на кога пренети. Ми дакле, народни посланици немамо *ни право* да подносимо граваминалну представку, јер то је право сабора.“

Г. барон Живковић има потпуно право, само последњи пасус његове мотивације мало је нејасан, што г. барон не чини тачну дистинкцију између права и компетенције. Да је пре конференције прочитао говор г. Миле Милосављевића извео би га овај и гледе тога на прави пут. Државнограђанско — и хајде да допустимо аналогно томе и автономно — право петиције и жалбе припада сваком грађанину, па, као таквима, и нашим са-

борским посланицима. Свакоме је слободно све молити. Један од немачких правника, кога и сами Немци признају авторитетом у државноправним и уставним питањима, расправљајући право петиције и жалбе, рекао је, да је то право тако широко, да по њему може свако све, *иа и највећу глупости* петиционирати, наравно на своју браду, *али шиме не може изазвати*, дакле ни очекивати, *никакво мериторно решење*. Дакле, није коректан био г. барон Живковић, кад је нашим реакционарним посланицима одрицао право и на граваминално петиционирање. Као што су они радом својим доказали, њима *rag excellence* припада право — на „свако“ петиционирање.

Али, ако је право петиционирања тако широко да свакоме припада, — *надлежност* петиционирања је већ ограничена. Надлежност петиционирања *у име аутономије* припада само оном органу, који је у име аутономије *овлаштен* то чинити. На то нису овлаштене нити наше црквене општине, нити поједини саборски посланици, нити ма какав скуп њихов *изван сабора*. На то је овлаштен, те по томе за то и надлежан, само сабор наш, у своје законитом саставу, а по себи се разуме у законитој форми закључка.

Та његова овлаштеност и надлежност узаконена је, и постоји на §. 18. саборског устројства, у којем се §-у означаје делокруг сабора под 1.) овако: „*Старање око одржања православне српске народно-црквене аутономије.*“

А да је петиционирање граваминалне молбенице Новосадске црквене општине, као — ако јој слична буде — и посланичке конференције, управо игноранција, спојена са издајством аутономије, ради доказа навешћемо овај пример.

Граваминална представка данашње радикалске Новосадске црквене општине тражећи и пр., да се из постојећег саборског устројства отклони позната октропсана клаузула о „*могућности утока на кр. угарско министарство као и овога право уништења*“, признаје на основу својих „општих правних појмова“, (чудних ли правника!), томе министарству

право „*пресуђивања о законитости и формалности поступка*“, и на основу *штога и такзога пресуђивања* право уништења свију решења наших највиших автономних власти! Шта више, та граваминална представка, коју су реакционари наши натоварили на леђа Новосадској општини, у 2-ом закључном петиту своје признаје државној влади свако мешање и ингеренцију у самоуправно судство и управу, које стоји у свези (!) са државним надзорним правом“ (!!)

Ово напуштање наших радикала, карактерисао је и жигосао темељно и врло умно г. Мила Милосављевић, у своје поменутом значајном говору. Рекао је између осталог и ово:

„То значи признати државној власти право, које она не може имати ни по правним начелима, ни по одредбама позитивних земаљских закона, а нема је ни по пракси у другим црквеним аутономијама у нашој држави. Овом формулом новосадском променио би се само облик, а проширио обим досадашње клаузуле; *противаутономна октропка* постала би *аутономни закон*, а *досадашње владино право уништења*, ограничено само на неке извесне одлуке, *прошело би се диспозитивно на цео рад у нашој аутономији*. А то значи: предати држави на милост и немилост целу нашу аутономну управу. Моје становиште је у том погледу, да држава нема *никаквога права*, да се меша у *никакве послове наше*.“

То становиште заузео би и сваки наш сабор, јер толико никад неће успети данашње реакционарство, да у сабору не буде људи, који знају шта и како треба бранити народна права.

Али, узмимо сада случај — који разуме се неће никад наступити — да се је државна влада упустила у мериторно решавање ненадлежно поднешене граваминалне представке Новосадске црквене општине, и да се упусти у такво решавање посланичке Загребачке граваминалне представке, у којој би петити били исти и слични онима у представци те општине (што ми основано претпостављамо), те да те петите са њиховом мотивацијом прими и на те-

мељу истих донесе своје решење. Шта би било? Решење државне владе дошло би пред сабор. Сабор га не би смео ни могао узети на знање. Тако рећи, смејући се морао би против њега реконструирати. Зашто? Зато, јер би га државна влада донела поводом ненадлежно поднесенога јој поднеска и на основу неовлаштено учињених уступака непозваних личности, органа и скупова; пошто ни Новосадска црквена општина, ни све општине заједно, нити посланичка конференција, нису овлаштене у име народне црквене аутономије одрећи се ма и најмањег, а камо ли оваког најкрупнијег аутономнога права, каквога се одриче Новосадска „молбеница“.

Ако то не знају наши вајни и јадни кепеци, који се у својој игноранцији истурују за вође у народним пословима, зна то врло добро државна влада. Зато је и одбила Новосадску „молбеницу“ онако — како је једино коректно било, и како је она то по својој глупости и перфидији и заслужила. Тако ће одбијена и враћена бити — ако се подастре — и гравиминална представка посланичке Загребачке конференције, као поднесак неовлаштено и ненадлежно учињен.

Не упуштајући се за сада и даље у правну страну првога дела одлуке Загребачке конференције, и на основу досада реченога јасно је, да је тај део одлуке — за себе посматран — производ грдне игноранције с једне, а узурпација права сабора с друге стране.

Кад се пак узме у обзир и та околност, да на Загребачкој конференцији није присуствовала ни већина саборских чланова, него мањина, и да се из ове мањине тешким порођајем изродила, управо вештачки и јадно скрпила већина те мањине, и да се при тако судбоносном кораку није тражило мњење *свију* странака саборских, — онда је први део Загребачке одлуке не само глупа узурпација права сабора, него *насилје* мањине саборских чланова у очигледном грешењу против најкрупнијих интереса аутономије.

II.

Са политичко-практичке стране узевши први део Загребачке одлуке, стоји он у очигледном протусловљу са другим делом њезиним. Осим тога, што свака практична, дакле разумна политика, већ и сам политички резон мора осудити и први и други део те одлуке. Политичка логика не даје места другом делу крај првога, нити првом крај другога. Они се сами са собом искључују.

Први део хоће парницу и полемику; други део миран пут, компромис. Обоје у исти мах не познаје ни теорија ни практика политичке мудрости. Тај изум је „крупно дело“ Загребачке конференције. Први „морални успех“ тога изума јесте: одступање барона Живковића; а други може бити само — тоталан пораз посланичке непромишљене акције.

У дубину тајана „практичне“ политике већине Загребачке конференције ми смртни људи не можемо саћи, а још мање изнети из те дубине — на светлост разумевања — драги камен вештине њезиног извођења. Морамо се задовољити с оним, што можемо. А можемо само комбиновати на основу логике нелогичне свезе контрадикторних делова спорне одлуке, али — и на основу логике чињеница.

У првом чланку смо доказали, да је Загребачка конференција првим делом своје одлуке себи арогирала компетенцију, која јој не припада, да је узурпирала право надлежности сабора. Дакле, да нема правнога темеља, те да ће први део њезине одлуке већ са тога правнога разлога пожњети тоталан пораз. Такав ју неуспех чека и као логична конзеквенција већ уследилога тоталнога неуспеха Новосадске гравиминалне представке и тоталнога неуспеха представке прве посланичке конференције.

О томе је уверена и сама Загребачка конференција, а дала је и израза томе. Јер кад би била уверена о успеху своје представке, тек не би и онда доносила други део своје одлуке! Али, кад га је донела, доказала је, да је са надом изгубила и — памет. Сасвим при-

родно код дешператних и мизерних политичара — без компаса!

Други пак део одлуке доводи нас до сумње, да ли ће конференција извршити и да ли неки од вођа конференције у опште и мисле да изврше први део њезин? Ми, ето, сумњамо, да ће се подастрети закључена граваминална представка Његову Величанству. Шта више, ми смо готови да кажемо, е је први део одлуке само песак у народне очи бачен, да је проста — варка. Он има да замаже народу очи, како би у томе своме невиделу још мислио, е су његови „јуначки“ посланици „одржали свечано задану реч“, а како не би могао видети тужну јаву мизернога ретерирања и извлачења и гадну перспективу неодржане речи покислих својих „јунака“.

Са отвореним очима треба загледати у други део одлуке; измерити му сваки делић и реч његову, те проићи и у тајне, резервисане смерове, које с другим делом смешећи се спаја, можда највише, баш један од „*посредујућих*“ Новосадских автора Загребачке одлуке, а уз које смерове се он тешка надом, да до граваминалне представке и — *неће доћи*.

Но, узмимо, да изабрани одбор Загребачке конференције подастре ту представку, те учинив то, предстане министру председнику. Какав би одговор од овога могао добити? Од прилике овакав: До решења ваше граваминалне представке не могу рећи ништа, него само ваше казивање саслушати. Ви сте пошли путем парнице, изволите сачекати њезино решење.

У повољно пак решење њезино не верује ни Загребачка конференција. А неповољно решење неће зар бити прејудицијозно „покушају“ и „мисији“ њезине депутације? И зар би после таквог решења изабрана депутација имала смелости, да закуца на вратима кр. угарског министра председника? Дакле, где је та хваљена „практичност“ одлуке, којој се морао жртвовати „непрактични“ барон Живковић, а коју толико наглашује баш г. др. Илија Вучетић? Тражимо светлости у тами глобрификоване „практичности“ и у мраку

„практичнога“ разума политике, која је победила — у конференцији струје радикалске.

Одбијени са представком прве своје конференције, у којој су препонизно молили: сабор „уз очување права на самостално одређивање дневнога му реда“, посланици сада хоће да предстану министру председнику са истом молбом. Хоће да траже од министра — што Круна не да! *Ubi mens, ubi ratio!*

Политичка практичност и женијалност наших посланика као да кулминисе у комбинацији: е ће нови министар изазвати Крунино превишње решење — којим би се опозвао превишњи отпис од 20. маја 1897., којим је сабору стављено у дужност, „да узме у расправу у првом реду предлоге, који се односе на коначно установљене српског православног народно-црквеног устројства“, а која је дужност изјавама кр. повереника у сабору не једаред и потпуно јасно одређена. Красан материјал новоме преузвишеноме министру председнику, да упозна политичку зрелост, тактичност и практичност посланичке депутације и њезиних комитената! О, бруке наше!

Но, ми смо слободни за сада држати, да ће изабрани одбор Загребачке конференције својом практичношћу доћи до тога, да је боље први део одлуке оставити *in suspenso*, те најпре извршити други део.

Изабрана ће депутација — без да подастре граваминалну адресу — предстати новом министру председнику. Овај би имао довољно разлога да, смешећи се и тарући руке, дочека српску депутацију, која у автономним стварима, па још каквим, долази државној влади — *обилазећи свога Патријарха и Саборски Одбор*. И шта ће бити?

Узмимо најбољи случај, разуме се за депутацију и њезине комитенте, да министар стави у изглед сабор какав ови моле. Хоће ли и онда одбор деветорице подастрети закључену граваминалну адресу? Зар?

Узмимо, да министар одговори депутацији, да ће ствар *свестрано* проучити

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и по закону поступати? Хоће ли и у том случају одбор деветорице подастрети граваминалну представку? Зар?! Неће, него ће чекати поступак и решење министрово.

Али, узмимо и трећи случај, да министар депутацији такав одговор даде, који би сличан био лекцији, коју је прва посланичка конференција добила у превишњем решењу од 7. јануара о. г. и у отпису бившега министра председника од 14. јануара о. г., која би лекција евентуално, после првога дела одлуке друге конференције, могла бити још строжија и осетљивија, пред којом би се депутирци и њихови комитенти имали разлога да отрезне и тргну од свога дела и кобнога корака. Хоће ли они и онда подастрети граваминалну представку? Сумњамо.

Ако је не мисле подастрети пре свога одаласка министру председнику, а кад је разумно подастрети не би могли ни после ма којег од комбинованих одговора министрових, није ли, зар, први део Загребачке одлуке песак у очи народне бачен, није ли, дакле, превара и лаж?!

Познајући тактику неких људи у Новом Саду, држимо, да је у њихову плану овако написано: „Граваминалну представку не ћемо подносити, док не отпочнемо посао у Пешти. Тамо ћемо ми отпочети преговоре, ове протегнути, себи дати луфта, подастирање граваминалне представке учинити одвисним од резултата започетих и протегнутих преговора. У том ће истећи и наш посланички мандат, ми ћемо изаћи из облиге задане речи, те тако ћемо и одржати реч, спасти образ и — не ћемо подастирати граваминалну представку, а остаћемо ипак лепо пред народом. Та он ће нама — а да коме ће — све веровати, чим напишемо у нашим листовима неколико фраза о крупном делу, о великом и моралном успеху, свечано одржаној и искупљеној речи, о узорној савести и светлом образу нашем. Наше противнике ћемо нагрдити и оклеветати што боље умемо, а ми ћемо остати чисти — народни борци, а можда ће нас наши мамелуци прогласити и народним мученицима!“ . . .

Тако ми замишљамо Doppelspiel са двоструком одлуком Загребачке конференције. Познајемо људе у Новом Саду, а друкче не можемо ни разјаснити контрадикторност двају делова Загребачке одлуке и њихову међусобну искључивост.

Да та контрадикторност и међусобна искључивост двају делова Загребачке одлуке постоји, доказали смо непобитно, и нема момка, који ће нас оборити. Та контрадикторност и искључивост, чини одлуку комичном и бедном; јадном играчком у рукама или игнораната или — шпекуланата. Ако будућност, нашу горњу комбинацију о плану „Новосадских људи“ опровргне, остаће вечити доказ о сажалителној игноранцији одлукаша. Испуни ли се наша комбинација, онда је шеретлук, превара и перфидија „јуначких“ посланика народних, односно њихових вођа, као на длану изнесена.

Кад су господа налетела нека нам онда бар кажу: шта је — од овога двога њихова одлука.

А да је она само варка и сипање на руду песка у очи — то смо им доказали.

— р —

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Школски Савет) је под председништвом Његове Светости, преузвишенога господина, патријарха *Георгија*, држао своје седнице у прошли пошедељак и уторак. Присутни беху чланови: г. г. протопрезвитер *Јован Борота*, др. *Ника Максимовић*, *Стеван Лазич*, *Теофило Димић*, те заменик главнога школскога референта *Никола Ђ. Вукчевић*. Г. др. *Михаило Полит* поднео је оставку на чланству Школскога Савета, која је упућена на сабор, а г. Полит позван, да до решења саборског има вршити дужности своје као члан Школскога Савета.

(Нов кр. угарски министар председник.) До садањи кр. угарски министар председник, преузв. г. барон *Бауфи*, поднео је Његову Величанству оставку своју и целога кабинета. Његово Величанство је благоизволело кр. угарским министром председником именовати преузв. г. Коломана Села, те поверити му састав новог кабинета.

(Барон *Ј. Живковић*) Као што читамо у нашим листовима, а као што смо се уверили и на надлежном месту, г. барон *Јован Живковић* повукао је кон-

веквенције после Загребачке конференције, и — положио је у руке Његове Светости, као председника саборског, посланички мандат вароши Вршца, а услед тога и част саборскога потпредседника.

(Панчево.) Срби у Панчеву — некадањој српској „Шпарт“ — држали су велики српски митинг и закључили су борити се за — *комуналне школе!* О темера!

(Градња Новосадске гимназије и — српска посла.) Већ од некога времена заопдела се у неким нашим листовима нека чудна полемика у ствари градње Новосадске гимназије. Без ње је могло и требало проћи, кад би ми умели као други свет. Изазиваче полемике осуђујемо. Та ствар не спада на новинарску пијацу. Зато је ми нисмо ни прихватили, нити ћемо је прихваћати. Најгадније се у тој полемици понео „Браник“. Он ју је изазвао, и дао јој са своје стране свој „Браниковачки“ тип. Један члан патроната у „Н. Добу“ одналио му је. Гвозденим чињеницама оборио му је све интриге и подметања, те рекао и ово: „Разуман и беспристрастан свет, који и једно и друго читао буде, врло ће лако пресудити, да у овој великој и светој народној ствари, „Браник“ руководи једино пакост и жудња за сплеткарењем, коју улогу, врло добро врши лош слуга лоших господара.“ Зар није могло без овога проћи?

(Нетолеранција Сењског бискупа) Један путник, којем верујемо, пише о тој нетолеранцији ово: „У Црквеници близу Ријеке, на јадранском мору, умро је овога месеца један Србин православне вере, ц. и кр. капетан. И на молбу, прво старога оца покојниковог, ц. и кр. капетана у миру, и затим брата покојниковог ц. и кр. активног мајора, Сењски бискуп није дозволио, да покојника огласе звона на католичкој цркви у Црквеници и да звоне при његову погребу. Истини у хатар морам још и то рећи, да је свеколико скроз католичко грађанство у Црквеници осудило поступак свога бискупа.“ И онда још господа са римокатоличке стране говоре о — толеранцији.

Изјава.*

Данас ми је тек до руку дошла штампана монументална беседа г. адвоката *Миле Милосављевића*, коју је говорио у последњој седници црквене скуштине Суботичке.

Знао сам да је г. Мила Милосављевић изврстан јуриста, знао сам да је потпуно независан човек, знао сам да је прави родољуб српски; али, да је тако јунак, да је први смео се усудити да стане пред ону страховиту струју, која је оборила све наше ладнога разбора, те — тако ужасном хуком и брзином да човеку уши загну, очи му се саме затворе, па му и памет стане — ваља дрвље и камење заслепљеног партизанства *свога* и са собом вуче или руши све што на путу нађе, да је, велим, тако јунак, то сада тек видим.

* Без одговорности уредништва.

Ур.

Заиста писан од самопрегорења, писан искренности и родољубља.

Евала му на свему, а највише на јунаштву његовоме, па евала и његовој *истински* православној општини црквеној; — но једно му замерити морам, а то је, што у говору своје рече да је и Петрово Село пошло за Новим Садам.* Петрово Село није се до сада никуда макло. Оно није још проговорило, а то не с тога, што се боји оне страховите струје Новосадске; но што је уверено, да данас не вреди наметну рећи; јер нема ко да је чује, и ко би могао, не сме да је чује. Када бујица ускипелих страсти малакше, — а почиње већ да попушта, што је посведочио потпредседник сабора г. барон Живковић са предлогом својим на Загребачкој конференцији: да се Његова Светост не обилази, у чему се ето већ са г. Милом Милосављевићем слаже, а не слаже се само он, него ето и дружина око „Народног Кола“, која у 4. броју свога листа, жали да, ако и не вели, али у истини је тако да жали, што г. барон, „својим правничким и политичким искуством“, „поред све своје слаткоречивости и поред својих *убедљивих* разлога“, „није могао већину да склони на његово становиште; јер је имала да откупи задату реч своју“, по оној народној:

„Што је пјано Туре говорило
То је тријезно Туре учинило.“**

Када се бујица слепих страсти стина, када се Туре не буде више пјано зарицало, наћи ће се Петровоселска општина тамо, где треба да је сав народ наш.

С тога молим учтиво славно уредништво „Сиона“, да овај мој исправак у свој цењени лист, уз који је беседа г. Миле Милосављевића разаслата, уврстити изволи, те да бар читаоци „Сиона“ буду на чисто са Петровим Селом.

У Петровоме Селу 6. (18.) фебруара 1899.

Панта п.л. Поповић
парох.

* Не у ствари грамањивалне молбенице.

Ур.

** Дакле — *Туркоси* ?!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad Ш. С. 36./92. ex 1899.

19 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се отвара стечај ради попуњења места привременог заменика епарх. школског референта темишварско-вршачког.

Са овим местом — изузев право на петогодишњи доплатак и мировину — склопачна је референтска плата од 1200 фор, станарина од 200 фор. и путни паушал од 300 фор. а. вр годишњих, а дужности референтске означене су у односном делу уредбе за српске народне школе од 1872. године.

Изабрани заменик епарх. школског референта обвезан ће бити, док му год служба трајало буде, у Темишвару или у Вршцу становати.

Компетенти на ово место ваља своје исправама инструјисане молбенице најдаље до 1. (13.) марта 1899. срп. прав. нар. школском савету у Карловцима поднети, а уједно доказати, да осим српским владају добро још и мађарским и немачким језиком.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета држане у Карловцима 9. (21.) фебруара 1899.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

С Т Е Ч А Ј. 18 1—1

На основу налога сл. епарх. школског одбора бачког бр. ЕШО. 1867/318 ех 1898. те решењем месног надзорног одбора за забавиште, овим се расписује стечај за сталну забавиљу на овдашњем српском народном вероисповедном забавишту.

Плата је забавиљи следеће: 300 фор. у готовом новцу, коју ће забавиља из црквено-општинске благајнице у месечним оброцима у напред примати; слободан стан с пространим баштом и огрева колико устреба.

Плата је помагачици: 120 фор.

Рок стечају је до 9. (21.) марта 1899.

Компетовати могу и свршене приправнице. Лична пријава узмеће се у обзир.

Из седнице надзорног одбора за забавиште, држане у Каћу 6. (18.) фебруара 1899.

Војидар Лазић Василије Вуковић
перовођа. парох председник.

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА. 21 1—1

Све покретности, што спадају у оставину покојног епископа *Германа Опачића*, продава ће се на јавној дражби, која ће се држати у епископској резиденцији у понедељак 22. фебруара (6. марта) о. г. у 9 сати пре подне.

Инвентар тих ствари може се видети у епархијској писарни сваки дан за време званичних часова.

У Новом Саду 10. (22.) фебруара 1899.

Епитропи
епархије бачке.

П. 31. ех 1899.. 20 1—1

О Б Ј А В А.

Ради издавања послова око зидања нове зграде за срп. вел. гимназију у Новом Саду, одржаће се 3. (15.) марта 1899. г. у 10 сати пре подне у канцеларији срп.

прав. епископске резиденције у Новом Саду *офертуална лицитација*, којом ће се приликом примати оферти, ако буду овим условима одговарали:

1. Оферти се морају са патрисом: „оферт ради примања градње нове зграде за срп. вел. гимназију у Новом Саду“ пре почетка лицитације запечаћено у канцеларији патроната (епископска резиденција) предати.

2. Оферт мора бити прописаном биљевином снабдевен, а има му се приложити 5% вадјума у готовом новцу или држав. папарима.

3. У оферту се мора изрично навести, да ће подузимач све дражбе и кауционе услове испунити, да за то јамчи целим имањем својим и да ће се свима, познатим му, условима, а у случају процеса, јурисдикцији кр. котарског суда у Новом Саду подвргнути.

4. У оферту мора бити означено, колико ће се процената пропустити или додати на сталне основне цене елабората, цифром и словом, без икакве коректуре, тако, да после одбитка односно додатка тих процената преостајућа сума сачињава паушалну суму за израду целокупних грађевинских послова.

5. У оферту мора бити тачно означено име и презиме, карактер и место пребивања офертанта.

6. Офертант се мора обвезати, да ће, кад дозна, е је његова понуда примљена, вадјум неодложно до 10% процената, као пуну кауцију допунити, а ако то пропусти, биће патронат овлаштен, да од уговора одступи, а положени вадјум пропада.

7. Када се један од оферата прими, осталим лицитантима ће се вадјум одмах вратити натраг.

Трошкови зидања прелиминирани су са свотом од 105 022 фр. 81 нов.

Планови и прорачун, који служе за базис овој лицитацији, као и услови за уговор, могу се у епископској канцеларији, за време званичних часова, сваки дан видети.

У Новом Саду, 2. (14.) фебруара 1899.

Патронат
срп. вел. гимназије новосадске.

СТЕЧАЈ. 16 2—3

Отвара се стечај на једно овде упражњено учитељско место за више разреде, с којим је скопчана плата од 500 фор. у готовом, 4 $\frac{1}{2}$ ланца земље у природи, за коју ће учитељ припадајуће порезе плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школеког паушала, стан у природи или 200 фор. еквивалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новоизабрани имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. год. и дисциплинарна правила од год. 1876. прописује; наглашује се, да децу црквеном пјенију учи, као и остали овдашњи учитељи, са децом у цркви поји, а за певницом појачку дужност да врши.

Компетенти нека своје ваљано инструјисане молбенице потписаном председништву до 20. марта (1. априла) о. г. поднесу.

Желити је, да се компетенти лично прикажу и у цркви поје.

У Б. Сентомашу 1. (13.) фебруара 1899.

Председништво
месног школеког одбора.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 15 2—2

На основу закључка црквене скупштине од 22. новембра (4. децембра) 1898. године и по одобрењу Славног Архиепископског Административног Одбора од 29. дец. 1898. А. О. 1406, 1424/669. намерава црквена општина у Нови Карловци, свој парохијални стан реновирати.

Услед закључка црквене скупштине од 24. јануара 1899. одређена је јавна дражба на дан 1. (13.) марта т. г. у 9 сахати прије подне.

План, трошковник и дражбене услове могу интересанти сваки дан у предсједничкој канцеларији увидити.

У Нови Карловци 28. јануара 1899.

Предсједништво црквене општине.

К. 42/33. ех 1899.

11 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију VI. класе у Баји. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје довољно инструиране молбенице потписаној конзисторији до 1. (13.) марта 1899. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије Бачке, држане у Новом Саду 19. (31.) јануара 1899.

Конзисторија Бачка.

СТЕЧАЈ. 14 2—3

Услед налога Славног Епархијског Школеког Одбора у Темишвару од 1. децембра бр. 669/500.

ех 1898, овим се расписује стечај на учитељско место на срп. вер. мушкој школи у Срп. Неузини.

Плата је: 400 фор. 4 ланца ораће земље, на коју учитељ како државне тако и опћинске терете сноси, 4 хвата тврдих дрва, слободан стан, који се састоји из две собе, кујне и коморе и баште од 200□ хвата, у име писаћег прибора 5 фор. Од погребца има 1 фор.

Дужности су Школском Уредбом прописане.

Компетовати могу оспособљени учитељи, који имају испит из мађарског језика. Изабрани је дужан уз горњу наплату пофторну школу држати, приликом сваког богослужења десну певницу држати, децу цркв. појању обучавати и у цркв. општ. седницама перо водити.

Рок овом стечају траје шест недеља од првог уврштења у листу „Српски Сион“.

Молбенице са потребним сведожбама имају се слати потписаном председнику.

Из седнице месн. срп. школеког одбора држане у Српској Неузини 16. јануара 1899. год.

Мита Николић

председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 17 2—3

Овим се у Беодри (тор. жуп.) на упражњено мушко IV. разредној школи стечај на учитељско место отвара.

Плата је учитељу следећа: из срп. прав. цркв. школеке благајне годишње у готовом новцу 316 фор. из месне политичке багајне у име бившег депутата претворено годишње у готовом новцу 170 фор., коју ће суму изабрати у месечним оброчима унапред примати. Поред тога ужива још 4 јутра ораће земље и $\frac{1}{2}$ јутра земље за детелину, на коју земљу ће изабрати бити дужан порез плаћати. Уз то слободан стан са баштом, и при погребу, и парастосу где позван буде 1 фор.

Уз ову плату дужан је изабрани у свакој седници како школског тако и црквеног одбора перо водити, и све годишње рачуне склавати, исто тако у св. цркви на сваком богослужењу десну певницу водити, као и пофторну школу обдржавати. Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Лична пријава узмеће се у обзир и имаће при избору првенство. Рок стечају излази рачунајући од данашњег дана 6 недеља дана.

Изабрати учитељ може евоје место од 1-ог септембра т. г., т. ј. у почетку школеке године заузети, од којег дана ће и плату од ове општине примати.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити на потписаног председника.

Из седнице срп. прав. цркв. школеке општине држане у Беодри 2. (14.) фебруара 1899. год.

Витомир Стајић Мија Моратвански

перовођа.

председник.